

den Risiko, Staten vil komme til at løbe, hvis dette Forslag bliver til Lov, ikke vil blive saa overvældende stor. Det forekommer mig i det hele taget ikke, at det Beløb, der her er Tale om at anvende til Fremme af denne store Samfundsopgave, er saa stort; det forekommer mig endog saa at være latterlig lille. Min første Indvending er altsaa, den, at man har bunden sig til en bestemt Størrelse af Jordlodderne, og min anden Hovedindvending er, at man har været for karrig fra Statens Side. Jeg vilde have paafønt, at man havde fulgt Kommissionens Flertal og nedsat Landarbejdernes Tilskud fra $\frac{2}{10}$, som det er i Forslaget, til $\frac{1}{10}$. Det vilde have været et betydeligt Fremskridt, om Regeringen heri havde fulgt Flertallet. Men jeg mener tillige, at selv om man havde gjort det, skulde man ogsaa have erklæret sig rede til at hjælpe de Folk, der ønske at erhverve en Ejendom, hvor de havde nogenlunde Udset til at blive selvstændige, i Stedet for at indskrænke sig til det, man gør her, nemlig hjælpe dem til, at de i al Fremtid maa vedblive at være u selvstændige. Dette Spørgsmaal om Jord til Landarbejdere er et af de største, for ikke at sige maaste det største, som har været oppe i Nutiden. Erkender man, at Løsningen af dette Spørgsmaal maa være saa godt som den eneste Vej, ad hvilken det vil kunne lykkes at hindre den Strømning, den Udvandring, der nu finder Sted fra Land til By — en Udvandring, som vistnok alle ere enige om ikke er overordentlig heldig — erkender man, at det, man vil, er, at den fædrene Jord skal være for Landets Sønner, saa at de ikke behøve at udvandre til fremmede Verdensdele for at skabe sig en Eksistens — erkender man endvidere, at den rette Løsning af dette Spørgsmaal ikke alene vilde være til Gavn for den enkelte, men ogsaa for de Arbejdere, der ikke fik Lov og Del i Lovens Goder, idet Konkurrencen mellem Landarbejderne vilde blive mindre og de altsaa vilde faa mere for deres Arbejde — erkender man ogsaa, at Kommunerne ere stærkt tynge, og at det vilde være heldigt for dem, om der blev flere selvstændige Skatteydere, saa at Hjemmene bleve bedre og Børnenes Opdragelse derigennem højnet — erkender man, at det vilde være en Binding for Staten, for Samfundet i nationaløkonomisk Henseende, at man fik saadanne selvstændige Hjem her i Landet, jeg siger en nationaløkonomisk Binding, thi det ligger jo klart som Dagen, at de, der have udarbejdet dette Forslag, maa mene, at Jorden, naar den bliver udstykket til Husmandsbrug, vil give langt større Udbytte end samlet i store

Ejendomme og altsaa vil fremme Statens Indtægter gennem Toldafgifterne — erkender man alt dette, saa siger jeg for mit Bedkommende, at det forekommer mig, at man maa være rede til at bringe ganske anderledes store Ofre, end der er Tale om i dette Lovforslag. Skulle disse Mænd, hvorum der her er Tale, bringe det dertil, at de kunne føre en nogenlunde menneskelig Tilværelse under de Forhold, som man her byder dem, maa de enten være Engle, eller Agravernes her i Danmark maa være rene Sinker. Mig forekommer det nemlig, at naar man forlanger, at en Mand, der har en Jordlod til 1 à 2 Røer, skal forrente den med 30—40 Kr. — og i de fleste Tilfælde skal han svare 40 Kr. — pr. Td. Land, maa, enten at den megen Tale om Agravernes Nød være tom Tale, eller ogsaa maa disse Folk som sagt være rene Engle (S. H. Jensen: Det ere de ogsaa!). Maa, det glæder mig, at det ærede Medlem af Kommissionen altsaa giver mig Ret, jeg ser, at han har haft sine Øjne mere i Himmelen end paa Jorden, da han var med til at udarbejde dette Forslag. Jeg tror dog ikke, at man bør lægge sine Idealer saa højt eller vælge saa høje Ting at lovgive om som dem, der høre hjemme i Himmelen. Til den høje Regering og til dem, der hylde den Antagelse, at det er gode Vilkaar, man byder disse Folk, vil jeg sige: Brøv en Gang af Statens Ejendomme, Statens Gaarde, at forlange en saadan Afgift, som man forlanger af disse Mænd, prøv at forlange 40 Kr. pr. Td. Land af de store Gaarde, saaledes som det her forlanges af disse smaa Lodder! Det ærede Medlem for Bælum sagde, det er forholdsvis billigere at passe 2 Røer end at passe 1 Rø. Det maa altsaa for de store Gaarde være forholdsvis langt billigere at lade passe 200 Røer. Lad os da se, om man kan faa nogen af dem, der have forpagtet Landets store Ejendomme, til at gaa ind paa de Vilkaar, der her bydes Landarbejderne! Mig forekommer det, at det Ræsonnement, som her gøres gældende, er dette, at det er bedre at have for lidt end at have mere.

Arbejderkommissionen i 1875 har dog i sin Betænkning udtalt sig for, at det, man skulde stræbe hen til, var at skabe en selvstændig Husmandsstand her i Landet. Man vil da se, at mellem denne Arbejderkommission og den nuværende Landbokommision er der ikke saa ganske ringe Forstel, men Forstellet er ikke i Favn af Landbokommisionen. Det, man vilde den Gang, var at skabe en selvstændig Husmandsstand, men det, man tilsigter ved dette Lovforslag, eller